

Derde Kamer

Handboek Politiek 1

Hallo Kamerlid,

Jij bent lid van de Derde Kamer
der Staten-Generaal.

Als politicus moet je natuurlijk wel verstand hebben van politiek. Samen met je klasgenoten ga je daarom leren over democratie. Je gaat vragen beantwoorden over Prinsjesdag, verkiezingen en de geschiedenis van democratie. En ontdekken wie eigenlijk de baas van Nederland is. Dit handboek helpt je om alles te leren wat je moet weten. Bekijk telkens eerst het filmpje en probeer dan om de vragen zelf te beantwoorden. Weet je het antwoord nog niet, kijk dan op **www.derdekamer.nl**. Daar vind je alle informatie die je nodig hebt.

Veel succes!!

Ik heb er
zin in!

Plak hier je
pasfoto

Derde Kamerlid

Dit Handboek Politiek is van:

Naam _____

Klas _____

Leeftijd _____

Fractie _____

Fotografie:

Hans Kouwenhoven

Anneke Janssen / HH: pagina 8

Gerhard van Roon: pagina 9

Peter Hiltz / HH: pagina 11

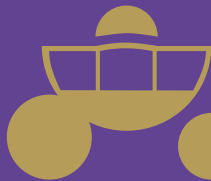
Joris van Gennip / HH: pagina 18 en 19

Flip Franssen / HH: pagina 30

IIV: pagina 38

1 Prinsjesdag

Start van het politieke jaar	6
Troonrede	8
Staten-Generaal	10
Ministers	11
Miljoenennota	12
In debat	14

2 De baas in Nederland

Wie is de baas?	20
Aantal Kamerleden	21
Taken van Kamerleden	22
In debat	26

3 Verkiezingen

Naar de stembus	30
Politieke partijen	32
Vorming regering	34
In debat	35

4 Democratie

Terug in de tijd	40
Grondwet	42
Het slotdebat	45

Prinsjesdag

Wat doet de Koning op Prinsjesdag in Den Haag?

De vraag vandaag

Wat doet de Koning op Prinsjesdag in Den Haag?

Start van het politieke jaar

Prinsjesdag is een belangrijke dag in de politiek. De derde dinsdag in september is de start van het politieke jaar. Op deze dag worden alle plannen van de regering voor het komende jaar verteld. Ze gaan over het milieu, het onderwijs, criminaliteit, gezondheidszorg en andere dingen die in Nederland geregeld moeten worden. Al deze plannen staan in de troonrede.

Koning Willem-Alexander leest de troonrede voor.

De troonrede wordt op Prinsjesdag voorgelezen door de koning. Hij komt er speciaal voor naar het Binnenhof in de Glazen Koets. De Gouden Koets wordt nu gerestaureerd.

- ! Vergeet niet de website te gebruiken als je iets niet weet. **derdekamer.nl**

1. Waarom denk je dat het 'de troonrede' heet?

2. Wie schrijft de tekst van de troonrede?

- De koning
- De minister-president

Troonrede

De koning komt in de Glazen Koets naar het Binnenhof. Als hij daar is aangekomen, gaat hij de Ridderzaal binnen. Vanaf zijn troon leest hij de troonrede voor aan de leden van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer: de Staten-Generaal. Er zijn ook ministers, staatssecretarissen en andere gasten aanwezig. Het is dus een bijzondere gebeurtenis.

De mensen die naar de troonrede komen luisteren, zijn allemaal feestelijk gekleed. Vooral de vrouwen maken er een sport van om een zo mooi mogelijke hoed op te zetten.

Als de koning klaar is met het voorlezen van de troonrede, roept de Voorzitter van de vergadering: **'Leve de koning!'** Alle mensen in de Ridderzaal roepen daarna: **'Hoera! Hoera! Hoera!'** Daarna gaan de koning en zijn familie terug naar paleis Noordeinde.

Vrouwen zetten op Prinsjesdag hun mooiste hoed op.

3. Kruis op de onderstaande foto het gebouw aan waar de koning de troonrede voorleest.
 4. Hoe heet dit gebouw?
-

Bonus Weet je ook hoe de andere gebouwen heten?

- ! Bekijk op derdekamer.nl/binnenhof de interactieve plattegrond van het Binnenhof.

Staten-Generaal

De koning begint de troonrede altijd met de woorden: **'Leden van de Staten-Generaal'**. Wie bedoelt hij dan? De Staten-Generaal zijn de Eerste Kamer en de Tweede Kamer samen. Ze worden gekozen door Nederlanders vanaf achttien jaar en ze vertegenwoordigen het volk.

Ministers mogen hun plannen alleen uitvoeren als de Tweede Kamer én de Eerste Kamer het eens zijn met die plannen. De Eerste en Tweede Kamer controleren ook of de regering de plannen wel goed uitvoert. De Eerste Kamer en Tweede Kamer worden ook wel de volksvertegenwoordiging genoemd.

5. Wat wil dat zeggen, volksvertegenwoordiging?

Ministers

De ministers mogen dus de plannen voor Nederland maken. Als de Tweede Kamer en de Eerste Kamer de plannen goedvinden, moeten de ministers de plannen ook uitvoeren.

Iedere minister heeft een eigen vakgebied. Zo is er een minister van Financiën, een minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, een minister van Buitenlandse Zaken, enzovoorts. Als alle ministers samen vergaderen, is de minister-president de voorzitter. Ook is hij minister van Algemene Zaken.

De ministers vormen de regering, samen met de Koning.

6. Hoeveel mensen herken je op onderstaande foto? Schrijf ook hun namen op, als je deze weet.

Foto van de regering. Ze staan op het bordes voor het paleis van de koning.

Miljoenennota

De plannen die de ministers maken kosten natuurlijk geld. Dat geld moet ergens vandaan komen. Daarom moeten alle mensen in Nederland belasting betalen. Met het belastinggeld kan de regering de plannen uitvoeren. Nieuwe snelwegen, nieuwe scholen, meer politie of juist meer natuurgebieden?

In de Miljoenennota wordt uitgelegd waarom er geld wordt uitgegeven aan het ene plan en niet aan het andere plan. Met Prinsjesdag wordt deze Miljoenennota gepresenteerd.

7. Wat staat er in de Miljoenennota?

8. Welke minister denk je dat de Miljoenennota schrijft?

- De minister-president
- De minister van Financiën

Ontwerp een hoed voor een Kamerlid

Ben je klaar met alle opdrachten en is er nog tijd over?
Tekent of knutsel een mooie hoed voor een Kamerlid.

In debat

Een debat is een discussie over een plan. In een debat zijn er altijd voorstanders en tegenstanders van het plan. Jij en de anderen van jouw fractie gaan straks debatteren met de andere fracties. Jullie moeten de andere fracties overtuigen waarom jullie plan een goed idee is. Dit doe je door van tevoren goede argumenten te bedenken.

Ga met alle kinderen van jouw fractie bij elkaar zitten. De juf of meester vertelt welk plan jullie gaan voorbereiden voor het debat:

1. Schrijf hier het plan op dat jouw fractie gaat presenteren.

2. Schrijf drie argumenten op waarom dit plan een goed idee is.

3. Elke fractie heeft twee woordvoerders. Die woordvoerders leggen straks het plan van hun fractie uit aan de andere fracties. Ze vertellen ook wat de argumenten voor het plan zijn. Wie zijn vandaag jullie woordvoerders?

4. Wat zijn de plannen van de andere twee fracties?

Fractie _____ :

Fractie _____ :

5. Bedenk alvast een vraag over een van de plannen van de andere fracties.

De toekomst

Laat het onderwijs geen blaasje lopen!

FVOV

AOB

De baas in Nederland

Wie is de baas van Nederland?

De vraag vandaag

Wie is de baas van Nederland?

De koning is niet de baas in Nederland. Ook de minister-president is niet de baas. Zelfs alle ministers samen zijn niet de baas! Wie is dan wél de baas in Nederland?

1. Kies uit de woorden hieronder.

Schrijf ze op de juiste plaats.

STATEN-GENERAAL / KAMER / VOLK / NAMENS
/ EERSTE / VERTEGENWOORDIGERS / MILJOEN /
DEMOCRATIE

_____ betekent dat het _____
beslist. Maar als alle 17 _____ inwoners van
Nederland dat zouden doen, wordt het een bende.
Daarom kiezen we een aantal mensen die _____
het Nederlandse volk besluiten mogen nemen. Deze
mensen zitten in de _____ Kamer en de
Tweede _____, oftewel in de _____
Eigenlijk zijn deze Kamerleden de _____
van de mensen in Nederland, dus ook van jou.

Tweede Kamerleden in debat.

Aantal Kamerleden

In de Tweede Kamer zitten 150 Kamerleden. In de Eerste Kamer zitten 75 Kamerleden. Dit zijn onze volksvertegenwoordigers. Ze zijn allemaal lid van een politieke partij.

2. Uit hoeveel leden bestaan de Staten-Generaal?

Vergaderzaal van de Eerste Kamer.

Taken van Kamerleden

Mensen die in de Eerste Kamer of Tweede Kamer zitten, nemen het op voor de mensen in Nederland. Zij moeten de plannen van de regering goedkeuren of afkeuren. Als de ministers iets willen doen waar veel mensen het niet mee eens zijn, dan kunnen de Kamerleden dat tegenhouden.

Daarnaast moeten Kamerleden controleren of de ministers de goedgekeurde plannen wel goed uitvoeren.

Tweede Kamerleden kunnen de plannen ook veranderen. En ze mogen zelf met een eigen plan komen. Eerste Kamerleden kunnen dat niet. Zij kunnen alleen voor of tegen de nieuwe plannen stemmen.

3. Waarom is het belangrijk dat Kamerleden goed weten wat er gebeurt in Nederland?

4. Wie mag wat?

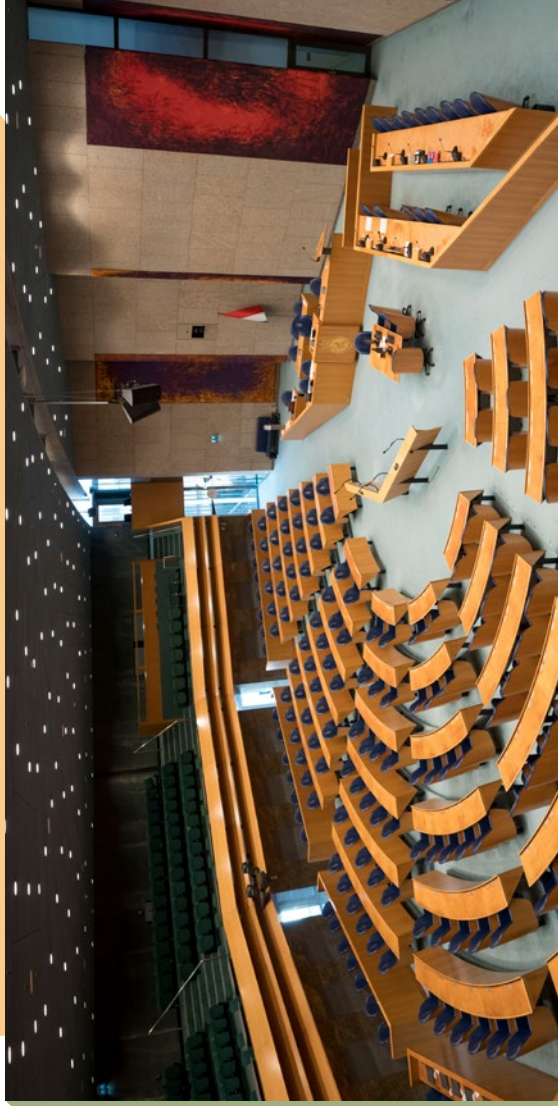
- Welke taken hebben alle Kamerleden?
 - Zelf met plannen komen voor Nederland
 - Controleren van de regering
 - Goedkeuren of afkeuren van plannen van de regering
 - Veranderingen aanbrengen in een plan van de regering
- Welke taken hebben alleen de kamerleden in de Tweede Kamer
 - Zelf met plannen komen voor Nederland
 - Controleren van de regering
 - Goedkeuren of afkeuren van plannen van de regering
 - Veranderingen aanbrengen in een plan van de regering

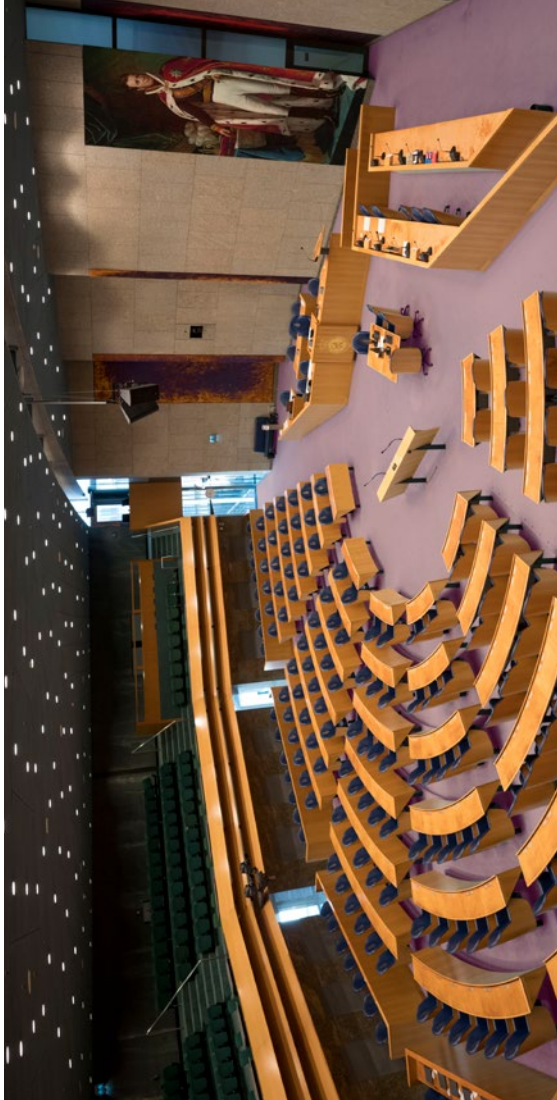
Leden van de Derde Kamer tijdens het finaledebat in de vergaderzaal van de Eerste Kamer.

5. Zoek de verschillen.

Dit is de vergaderzaal van de Tweede Kamer. Daaronder zie je dezelfde foto, maar dan met 5 verschillen. Kun jij ze vinden?

In debat

Jullie gaan weer debatteren over een plan. Je mag *zelf* een plan bedenken, of er een uitkiezen bij je juf of meester.

1. Schrijf hier het plan op.

2. Wie worden vandaag de woordvoerders?

3. Schrijf drie argumenten op waarom dit plan een goed idee is.

4. Bedenk één vraag of argument die jouw tegenstanders zouden kunnen noemen tijdens het debat.

5. Hoe zou je hierop antwoorden?

6. Loop een rondje langs de andere fracties.
Wat zijn hun plannen?

7. Bedenk alvast een vraag over een van de twee plannen van de andere fracties.

Tweede Kamer

Den Haag

Wijheid
voor
vrijheid
PvdA

NEERLAND
WEER
VAN
ONS

Stem
D66

CDA
Nieuw
Nederland

Stem
D66

STEM
50
PLUS

Open
Partij

Stem
DENK
14
BEWEGINGDENK.NL

LAAT MENSEN HUN
WERK DOEN
KIES
NIEUWE
WEGEN
LUST 15

STEM OP
VRIJHEID

Niet
Stemmers

Bepaal
je eigen
toekomst.
stemlp.nl
LP

Lokaal in
de Kamer
STEM
LIJST 24

STEM
50
PLUS

Verkiezingen

Hoe werken verkiezingen eigenlijk?

De vraag vandaag

Hoe werken verkiezingen eigenlijk?

Naar de stembus

Eén keer in de vier jaar zijn er Tweede Kamerverkiezingen. Alle Nederlanders van 18 jaar of ouder mogen gaan stemmen. Dat is altijd een spannende dag, want de mensen in Nederland kiezen dan de nieuwe leden van de Tweede Kamer. Het is belangrijk om goed na te denken op wie je stemt. De mensen in de Tweede Kamer gaan namelijk namens jou de regering controleren en plannen maken.

Op verkiezingsdag is er in elke wijk in Nederland een stembureau.

Bobby voert campagne om gekozen te worden als Kamerlid.

1. Hoe oud moet je zijn om in Nederland te mogen stemmen?

2. Hoe oud moet je zijn om zelf Kamerlid te kunnen worden?

! Vergeet niet de website te gebruiken als je iets niet weet. **derdekamer.nl**

Politieke partijen

Je stemt bij verkiezingen altijd op een politieke partij.

Voor de mensen in de politieke partijen zijn de verkiezingen ook heel spannend. Zal hun partij veel stemmen krijgen of niet? Komen zij in de Tweede Kamer? Om ervoor te zorgen dat mensen op hun partij gaan stemmen, voeren partijen campagne. Ze maken dan reclame voor zichzelf en trekken het land in om met kiezers te praten. En ze zijn natuurlijk actief op sociale media. Ook schrijven ze een verkiezingsprogramma. Daar staat in welke plannen de partij allemaal heeft voor de toekomst van Nederland.

3. Waarom zijn er verschillende politieke partijen in Nederland?

4. In de Eerste Kamer en Tweede Kamer zitten mensen van verschillende politieke partijen. Noem bij iedere partij een Kamerlid.

Eerste Kamer

CDA _____

D66 _____

PvdA _____

FvD _____

Tweede Kamer

GroenLinks _____

VVD _____

PVV _____

SP _____

! Op derdekamer.nl/kamerleden kun je alle Kamerleden vinden.

Vorming regering

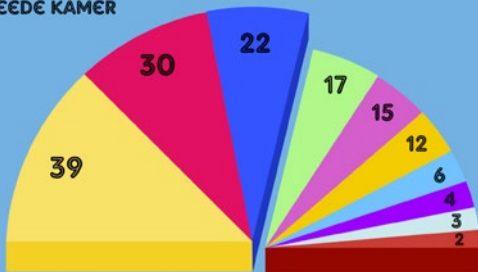
Na de verkiezingen gaan partijen kijken wie met elkaar wil samenwerken. Zij kunnen dan een regering vormen en mogen de ministers kiezen.

- Hoeveel zetels moeten deze samenwerkende partijen minimaal hebben om een meerderheid te kunnen vormen in de Tweede Kamer?

- Als de nieuwe regering gevormd is, wordt er altijd een foto gemaakt op het bordes. Alle ministers mogen dan samen op de foto. Wie staat er nog meer op de foto?

De zetels zijn verdeeld.

ZETELVERDELING TWEDE KAMER

In debat

Jullie gaan weer debatteren over een plan. Deze keer gaan jullie *zelf* een plan bedenken.

1. Schrijf hier het plan op waarover jullie in debat gaan:

2. Wie worden vandaag de woordvoerders?

3. Schrijf drie argumenten op waarom dit plan een goed idee is.

4. Bedenk één vraag of argument die jouw tegenstanders zouden kunnen noemen tijdens het debat.

5. Hoe zou je hier op antwoorden?

6. Wat zijn de plannen van de andere fracties?

7. Bedenk alvast een vraag over een van de twee plannen van de andere fracties.

4

Democratie

Hoe zijn we een democratie geworden?

De vraag vandaag

Hoe zijn we een democratie geworden?

Terug in de tijd

Sinds 1815 heeft Nederland een Eerste en een Tweede Kamer. Toch was Nederland in die tijd nog niet zo democratisch als nu. De koning had veel macht. Hij bepaalde wie er in de Eerste Kamer kwamen. De Tweede Kamer werd ook nog niet door het gehele volk gekozen.

1. Wie was de eerste Nederlandse koning?

In 1840 kwam de zoon van Koning Willem I aan de macht: Koning Willem II.

De mensen wilden in die tijd dat het volk mee mocht beslissen. Een Tweede Kamerlid, Thorbecke, vond ook dat de koning te veel macht had. Hij stelde voor om de Grondwet flink te veranderen. De koning wilde er eerst niets van weten. Maar hij merkte dat veel mensen in het land de Grondwet wilden veranderen. In andere landen braken er zelfs opstanden uit, omdat mensen het niet langer pikten. De koning koos toen eieren voor zijn geld. Hij liet Thorbecke een nieuwe grondwet schrijven.

2. Wie is wie?

A _____

B _____

Grondwet

Met de verandering van de Grondwet in 1848 werd een begin gemaakt met onze democratie. Democratie betekent dat het volk beslist wat er in het land gebeurt.

Sinds 1848 is er nog veel veranderd voordat Nederland zo democratisch werd als het nu is.

Eerst mochten alleen mannen stemmen, en dan alleen de mannen die ouder waren dan 23 jaar en die voldoende belasting betaalden.

De Grondwet van 1848.

The image shows the title page of the Dutch Constitution of 1848. The text is printed in a formal, serif font on aged paper. In the top right corner, there are handwritten notes in ink: '2013' and '316'. The main title is 'ONTWERP VAN GRONDWET' (Draft Constitution). Below it, it says 'VOOR HET KONINGRIJK DER NEDERLANDEN,' (For the Kingdom of the Netherlands), followed by 'VOLGENS DE VERANDERINGEN, GOEDGEKEURD DOOR DE BEIDE KAMERS DER STATEN-GENERAAL' (According to the changes, approved by both chambers of the States-General) and 'IN DE ZITTING VAN 1847—1848,' (In the session of 1847—1848).

ONTWERP
VAN
GRONDWET
VOOR HET
KONINGRIJK DER NEDERLANDEN,
VOLGENS DE VERANDERINGEN, GOEDGEKEURD
DOOR
DE BEIDE KAMERS DER STATEN-GENERAAL
IN DE ZITTING VAN 1847—1848,

3. Wie mochten er na de verandering van de grondwet in 1848 stemmen? Kruis aan. Meerdere antwoorden kunnen goed zijn.

- Een rijke man van 70 jaar
- Een rijke vrouw van 53 jaar
- Een arme man van 25 jaar
- Een rijke man van 18 jaar
- Een rijke man van 26 jaar
- Een arme vrouw van 40 jaar

4. In welk jaar kregen vrouwen stemrecht?

5. Los de rebus op.

-B

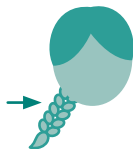
-O

-N

1

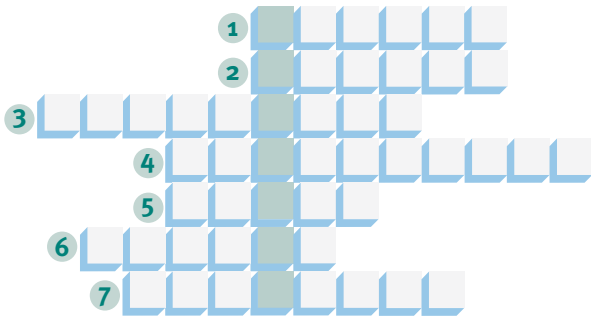
M+

VL=R

Kruiswoordpuzzel

Gebruik de informatie uit het filmpje en de website **derdekamer.nl** (dossiers ► geschiedenis van de Nederlandse democratie) om de antwoorden op te zoeken.

1. Hoe noemen we de Eerste en Tweede Kamer samen? ...-Generaal
2. Welke Kamer wordt sinds 1848 door het volk gekozen?
3. Wie schreef de nieuwe Grondwet?
4. Hoe noem je het als het volk de baas is?
5. De koning benoemde tot 1848 de leden van de Eerste ...
6. Wat was de voornaam van de eerste Nederlandse koning?
7. Welke wet moest in 1848 veranderd worden?

Welk woord lees je in de groene balk? _____

Het slotdebat

Jullie hebben inmiddels veel ervaring opgedaan met debatteren. Jullie gaan vandaag nog één keer in debat, over het beste plan van de afgelopen lessen, en met de allerbeste argumenten.

Wordt dit het debat waarmee jullie meedoen met de wedstrijd?!

1. Stem met de klas over het beste plan van de afgelopen lessen.

2. Welk plan heeft de meeste stemmen?

3. Wie worden vandaag de woordvoerders?

4. Schrijf drie argumenten op waarom dit plan een goed idee is.

5. Schrijf twee argumenten op waarom dit plan géén goed idee is.

6. Bedenk een vraag die je wilt stellen tijdens het debat.

Wedstrijd: win een debat met echte Kamerleden

Wil jij met je klas debatteren in de échte Eerste Kamer, onder leiding van échte Kamerleden?

Doe mee aan de wedstrijd!

Wat moet je doen?

- Stuur een verslag van een debat in jullie klas naar de makers van de Derde Kamer.
Dit mag in de vorm van een:
 - werkstuk
 - fotoreportage
 - PowerPoint
 - filmpje (maximaal 5 min.)
 - ... of op een andere creatieve manier!
- In het verslag moeten de volgende dingen staan:
 - het plan (een zelfbedacht plan geeft extra punten)
 - de argumenten waarmee het plan verdedigd is
 - hoe het debat verlopen is
- Creativiteit wordt beloond!
- Een door jullie zelf gemaakte inzending geeft extra punten.

Meedoen?

Stuur je inzending naar redactie@derdekamer.nl

Vermeld in de e-mail ook het volgende:

- de naam van de school
- de plaats van de school
- de klas waarin jullie zitten
- het aantal kinderen in jullie klas
- het telefoonnummer van de school, zodat we kunnen bellen als jullie gewonnen hebben.

Meedoen kan tot **eind oktober 2020**. De winnende klassen krijgen begin november 2020 bericht.

Colofon

Derde Kamer der Staten-Generaal is een initiatief van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer, in samenwerking met ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat. Voor vragen en opmerkingen: mail, bel of schrijf de redactie.

Redactie Derde Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag
070 - 3129 200
redactie@derdekamer.nl

Debat

WEDSTRIJD

Doe mee!

**Win een debat in
de Eerste Kamer met
echte Kamerleden**

Kijk achterin dit boekje
voor meer informatie.